

**TEZĂUR LITURGIC**

**4 APRILIE**

**TEOFAN MONAHUL**

**VIATA  
SF. CUVIOS  
IOSIF  
IMNOGRAFUL**



**SF. PETERSBURG, 1901**



## **Saint JOSEPH THE HYMNOGRAPHER**

**Edition: A. Papadopoulos-Kerameus, bornik greèskich i latinskich pamjatnikov, kasajušèichsja Fotija patriarcha [=Monumenta graeca et latina ad historiam Photii patriarchae pertinentia], 2 (t. Petersburg, 1901) 1-14**

[p. 1]

βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰωσήφ τοῦ ὑμνογράφου, πρότερον μὲν μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου γεγονότος, ἔπειτα δὲ καὶ τῶν ἱερῶν καὶ ὑπερτίμων σκευῶν τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας φύλαξ προχειρίζεται παρὰ Βασιλείου ἄνακτος· συγγραφεὶς παρὰ Θεοφάνους μοναχοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς αὐτοῦ μονῆς.

1. πολλῶν τῶν ἐν ποικίλοις διαλαμψάντων πλεονεκτήμασι, μαθητῶν φημι τοῦ λόγου καὶ προφητῶν, τῶν τε πόνοις ἠριστευκότων ἀθλητικοῖς καὶ ἀγῶσιν ἀσκητικοῖς ἐπὶ μέγα διαπρεψάντων τὰ κατορθώματά τε καὶ προτερήματα ὑμνωδίαις καὶ ᾠσμασιν ὁ θεῖος οὗτος καὶ ἱερώτατος Ἰωσήφ ἐξυμνήσας, καὶ δι' αὐτῶν εἰς θεὸν τὴν τῶν ὑμνων ἀναπέμψας προσαγωγὴν, παρ' οὗ τὸ κράτος αὐτοῖς καὶ ἡ τῆς ἀγαθοεργίας περιουσία, παρέστιν καὶ οὗτος νυνὶ τὴν ἰσόρροπον ἀμοιβὴν ἐκζητῶν παρ' ἡμῶν καὶ τὸν τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ προτείνων ἔσμὸν εἰς ἐμφάνειαν·

παντὸς γὰρ ἁγιοπρεποῦς τάγματος τὸν βίον, τοὺς τρόπους, τὰ ἔργα, τὴν ἄσκησιν ἀνιχνεύων, ὥφθη τούτων διάπυρος ζηλωτὴς ὁ μακάριος, οὗς ἐξύμνει ποθῶν καὶ οὗς ἀνευφήμει λόγοις ἔργοις ἀπομιμούμενος, τῶν καλῶν ὑποδεικνύειν γεωργὸν ἀξιοχρεῶν. ἀλλὰ τίς λόγος τὸν τούτου βίον διεξιέναι δυνήσεται κατὰ χρέος ποῖος δὲ καὶ νοῦς τὰ ἐκείνου [p. 2] προτερήματα ὑπ' ὅσιν τοῖς φιληκόοις ἐνέγκοι τὴν ἐκείνου μελισταγῆ καὶ ἡδυτάτην γλῶσσαν εὐπορεῖν ἠϋζάμην ἄν, ὥστε μετ' εὐκρινείας τὸν πλοῦτον τῶν αὐτοῦ παραστήσαι καλῶν καὶ μὴ πόρρω τοῦ δέοντος φωραθῆναι τῇ γραφῇ χρώμενος. πλήν, καθ' ὅσον οἶόν τέ μοί ἐστιν, ἀπλή τινι καὶ ἀκατασκευῶ φράσει πρὸς τὸ ἔργον ἀποδύσασθαι κατεθάρρησα, ταῖς αὐτοῦ πεποιθῶς πρὸς τὸ θεῖον ἐντεύξεσιν, ὡς εἶναι τοῖς ἐντευζομένοις τὰ κατ' αὐτὸν πρὸς ὠφέλειαν. ἐπεὶ οὖν τὰ τούτῳ προσόντα τῶν ἀρετῶν γεώργια δῆλὰ μοι καθεστήκει, ὡς αὐτῷ μαθητιῶντι παιδόθεν, ἄλλα τε πρὸς πλειόνων τῶν ἀκριβέστερον εἰδόντων εἰς ἐμὴν ἐλήλυθε γνῶσιν, ἀρχὴν θεῖναι τῷ λόγῳ πρεπωδέστατον ἔκρινα, ἣν καὶ ἡ τῶν πραγμάτων φύσις καὶ οἱ περὶ ταῦτα κομψῶς ἔχοντες τάττειν θεσπίζουσιν, εἰ καὶ τούτων ἐγὼ μακρὰν πού διώκισμαι καὶ τὸ σῶμα νόσοις περιστοιχιζόμενος ἀνηκέστοις καὶ αὐτὴν ναρκῶσαν τὴν γλῶσσαν καὶ οὐκ εὐλαλον κέκτημαι.

2. τὸ περιφανὲς καὶ περιίδοξον Σικελίας ἔδαφος τούτῳ τῷ ἀοιδίμῳ καὶ μακαρίῳ Ἰωσήφ τροφὸς καὶ πατὴρ

ἐτύγχανεν, μᾶλλον δὲ μία τις τῶν ἐκεῖ πόλεων τοῦτον οἶά τινα περίδοξον ἐξέφυσεν ὄρηκα, πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους ἐπὶ λόγῳ καὶ μεγαλοφυῖα γνωρίμους ἐνέγκασα, γεωργήσασα δὲ καὶ τοῦτον τὸ εὐφυῆς εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀληθείας ἐπιδεικνύντα. γεννήτορες δὲ Πλωτῖνος καὶ Ἀγάθη, ὁ μὲν πλουτῶν τῷ βλαστήματι, ἡ δὲ ταῖς γλυκείαις ὠδίσιν εὐδαιμονοῦσα· τοιοῦτοι γὰρ τῷ ὄντι καὶ οὗτοι πεφήνασι, σεμνότητι διαλάμποντες, οἳ γε δὴ τὸν μακάριον τοῦτον οὐ τροφαῖς ἐξέτρεφον φθειρομέναις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱεροῖς ἐπαιδοτριβουν μαθήμασιν. ὃς παιδόθεν φέρων τὸ εὐφυῆς τοῖς λόγοις προέκοπτε, τῇ τε ἀναγνώσει χρώμενος εὐφυῶς καὶ τῇ γραφῇ τὸ θαρσαλέον ἐπιδεικνύς. οἷς οὕτως αὐξανομένου καὶ καλὴν τὴν ἐπίδοσιν ἐπ' ἀγαθοῖς τεκμηρίοις χαρακτηρίζοντος, ἐλεινὸν τῇ πόλει δυστύχημα συνεκύρησεν· ἦλω γὰρ χερσὶ βαρβάρων καὶ πολλῶν <μὲν φονευθέντων> πλειόνων δὲ δοριαλώτων ἀποφανθέντων, οὗτος ὁ τίμιος καὶ ἱερὸς Ἰωσήφ σὺν

[ρ. 3] τοῖς τεκοῦσι καὶ ἀδελφοῖς ἀποδράς τῆς ἐκείνων μείζων ἐγεγόνει ἐπικρατείας· ὧν πρὸς τὴν Πέλοπος γῆν ἀναχθέντων θεῶ τὰ τῆς σωτηρίας ἀνέφερον χαριστήρια, ὃς οἶδεν μόνος εὐσεβεῖς κινδύνων λυτροῦσθαι καὶ φυλάττειν ἐκ πειρασμῶν ἀπαθεῖς.

3. τί οὖν ὁ θαυμάσιος οὗτος Ἰωσήφ οὐ γεννητόρων προὔτιμησε φίλτρον οὐκ ἀδελφῶν στοργὴν τῆς θεοῦ προέκρινεν ἀγαπήσεως οὐχ ὑπέμεινε βιωτικάς

κρανθῆναι κηλῖσιν οὐ τὸν ἐν μέσῳ κυδαῖον ἐπανείλετο βίον πάντα γὰρ ταῦτα παρ' οὐδὲν θέμενος, οἷς ἢ φύσις φιλοστοργότερον διακεῖσθαι εἰώθει, πρὸς τὴν τῶν ἄλλων προκαθημένην Θεσσαλίας πόλιν Θεσσαλονίκην ἐπάνεισιν, οὕπω μὲν τοῖς ἰούλοις τὴν ὄψιν φέρων σκιαζομένην (χρόνον γὰρ πεντεκαιδέκατον ἦνυε), φρόνημα δὲ δεικνὺς γηραιὸν καὶ οὐ τῶν ῥεόντων, ἀλλὰ τῶν ἀεὶ διαμενόντων ἐπωδίνων τὸν ἔρωτα. παρίστησι δὲ τοῦτο ὁ μακάριος δι' ἔργου καὶ σαλπίζει τὸ πρακτέον μεγαλοφρονότατα· ἀποκείρεται γὰρ πρὸς ἀνδρὸς εὐλαβοῦς τὴν κόμην, ὃς φροντιστηρίου προβεβλημένος κατήρχε καὶ τῆς ποιμνης ἐπιστημόνως μετεχειρίζετο τὸ πηδάλιον. καὶ τότε ἀποκαρεῖς ἐν ἀτελεῖ σώματι τὰ τῶν τελείων ἄθλα μετήρχετο, ὥστε καὶ τὸν ποιμένα θαυμάζειν καὶ τοὺς φοιτητάς, καίτοι τοῖς ἀγῶσι προγυμνασθέντας, συγκαταπλήττεσθαι. ἐχρήτο γὰρ νηστεῖαις τὴν φύσιν ὑπερβαλλούσαις καὶ ὑπόδειγμα τοῖς ὀρώσιν ἐγκαθιστάμενος καλόν· οὐ γὰρ κλίνῃ τις αὐτῷ κατωνόμαστο, οὐ μαλακῇ τις στρωμνῇ, οὐ σῖτα τὴν ὄψιν καταγοητεύοντα καὶ τὸν φάρυγγα καθεδύοντα, οὐχὶ τῷ ἀνθηρῷ περιεργαζόμενος χρώματι καὶ τῷ λείῳ θρύψιν ἐναποτίκτων· κλίνῃ γὰρ τούτῳ τὸ ἔδαφος ἦν, κωδίσις μικροῖς καὶ εὐτελέσι καλυπτόμενον, χιτῶν ἀφελῆς καὶ τὸ τραχὺ φέρων ὡς περιφάνειαν, τροφή δὲ ἄρτος μόνος στηρίζων καὶ τὴν ἐκείνου συνέχων ζωὴν, καὶ ποτὸν ὕδωρ νηφάλιον ἀεὶ καὶ ψυχὴν παιῖνον ἢ πρὸς ἀτόπους ἐκτροπᾶς ἐφελκόμενον· ἐφ' οἷς ἢ στάσις

παννύχιος, ἡ γονάτων κατάκλισις συνεχῆς καὶ τοσαύτη νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, ὅση τις οὐδ' ἀριθμῷ ὑποπίπτουσα. οἱ ὕμνοι ἐν τῷ τούτου [p. 4] στόματι καὶ ἡ τοῦ θεοῦ διὰ παντὸς αἴνεσις, τὸ δάκρυον ἀεὶ τῶν βλεφάρων ἀποχεόμενον καὶ τοῦτον καταλευκαῖνον ὀσημέραι. ἔργον αὐτῷ πρὸς τούτοις ἡ τῶν θείων γραφῶν μελέτη καὶ ἡ τούτων γραφή καὶ συνεχῆς προσοχὴ καὶ τῶν θείων ἐντολῶν ἐκπλήρωσις, ὡς ἐκ τούτου πρακτικὸν τε ὁμοῦ καὶ θεωρητικὸν ἀποτελεῖσθαι· εἰ δὲ δεῖ τι καὶ πλεον εἰπεῖν, καὶ ἡ πρὸς τοὺς λόγους τριβὴ καὶ τὸ σχολάζειν μαθήμασιν, ἅπερ γλῶσσαν καὶ χεῖρα καθοδηγεῖν οἶδε καὶ προάγειν ἐπὶ τὸ βέλτιον. ὑπῆρχον γὰρ τῇ ποιμνῇ οἱ τούτων ὄντες ἐν πείρᾳ, οὓς ἐγγὺς καθορῶν καὶ ἀναστρεφόμενος ἐθηρᾶτο τῶν λόγων τὸ μέλι καὶ τοῖς σίμβλοις τῆς ἑαυτοῦ καρδίας ἀπεθησαύριζεν εἰς τοσοῦτον τάχει καὶ δεξιότητι φύσεως, ὥστε καὶ τοῖς συνοῦσι καὶ αὐτῷ τῷ παιδευτῇ θαῦμα παρέχειν οὐ τὸ σμικρότατον.

4. τούτοις ὁ μακάριος συναυξόμενός τε καὶ ἀρδευόμενος ἤως τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρ' ὕδασι, ἡ ἡλικία τε προκόπτων καὶ χάριτι, τῆς ἀνωτάτω φιλοσοφίας ἐπεμελεῖτο μᾶλλον σκληραγωγίαις τὸ σαρκίον ὑποπιέζων καὶ τὰς τούτου κινήσεις ταῖς πρὸς τὸν ποιμένα καταστέλλων ἐξαγορεύσεσιν. ἀεὶ γὰρ τὰς τοῦ πονηροῦ προσβολὰς ἐμφανεῖς αὐτῷ καθιστῶν εἶχε τοῦτον πρὸς τὰς τῶν πολέμων ἐπηρείας ἐπαλείπτῃ καὶ σύμμαχον· ἐν ᾧ κατὰ πάντα πᾶσιν εὐδοκιμῶν

ἄτρωτος ἦν τῶν τοῦ ἐναντίου βελῶν καὶ τὸ τῆς ἀγνείας τίμιον ἀνεπιβούλευτον διεφύλαττεν. τοσοῦτοις διαλάμπων τοῖς κατορθώμασιν ὁ μέγας Ἰωσήφ καὶ ἄλλοις ἀγαθοῖς ἐσεμνύετο πλείοσιν· ἦν γὰρ τὸ ἦθος σεμνός, τὸ φρόνημα μέτριος, πραῦς τὴν ψυχὴν, τὴν γνώμην ἀπλοῦς, ἀκακία συζῶν, παντὸς ἀπεχόμενος δόλου, πάσης μακρυνόμενος κακουργίας, ἀφιλάργυρος τῷ τρόπῳ, ἀφιλοχρήματος, εὐσυμπάθητος, παιδόθεν τὸν ἔλεον πρὸς τοὺς πένητας ἀσπαζόμενος, τὸ δ' ἀφιλόνηκον εὐδιάγνωστον, τὸ εἰρηναῖον ἀριδηλότατον, τὸ ἀληθὲς οἰκεῖον· τὸ ψεῦδος οὐδὲ τοῖς χείλεσιν ἔσχε πάροδον, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν παντὸς καθαρεύων πονηροῦ πράγματος ἐγινώσκετο κατὰ τοὺς παρὰ τῆς γραφῆς μαρτυρουμένους δικαίους.

[p. 5] τοιοῦτος ἦν ταῖς ἀρεταῖς ὁ ἀοίδιμος Ἰωσήφ· τοιαύταις διέλαμπεν προκοπαῖς, αἷς συνακμάζων ἐκ νέας ἡλικίας μέχρι τέλους φύλαξ αὐτῶν ἀναπέφηνεν ἀκαταίσχυντος, ἄλλα πλείω τούτων συνεπικτώμενος καὶ τῷ τῆς ψυχῆς θαλαμεύων ταμείῳ καὶ λαμπρότερος ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἀναδεικνυόμενος.

5. ἀλλ' ὧδε μὲν τοῦ μακαρίτου Ἰωσήφ τοῖς πνευματικοῖς καρποῖς βρίθοντος, τῷ τε τοῦ πρεσβυτερίου τετιμημένου βαθμῶ καὶ τὰ τῶν ἱερέων ἐνεργεῖν προκεχειρισμένου, ὁ νέος θαυματουργὸς καὶ τῆς Δεκαπολιτῶν λήξεως βλαστὸς Γρηγόριος, πάσαις θαυμάτων ἐργασίαις προλάμπων, τῇ Θεσσαλονικέων

ἐπεδήμησε πόλει καὶ τῇ ποιίμνῃ, καθ' ἣν τῆς φιλοσόφου διαγωγῆς ὁ τίμιος καὶ ἱερός Ἰωσήφ εἶχετο, προσπελάσας ὁρᾷ τοῦτον καὶ στέργει γνησιώτατα· καὶ τὸν ἐκείνου τῶν προτερημάτων ἐσμὸν διαγνούς (ἵνα μὴ τὸν λόγον τοῖς ἄλλοις μηκύνω) πείθει τὸν αὐτοῦ καθηγητὴν παρακλήσει πλείοσι συνεῖναι τούτῳ καὶ τοῖς ἀσκητικοῖς καμάτοις συνασχολεῖσθαι· ὃς τῷ πατρικῷ μὴ ἐνδοιάσας κελεύσματος (ἔμαθε γὰρ τῷ χρόνῳ καὶ τὸ τῆς ὑπακοῆς ἐν Χριστῷ τίμιον) σὺν αὐτῷ τῇ βασιλίδι ἀνήει μεγαλόπολει. μεθ' οὗ ναῶ ἱερομάρτυρος ἑαυτὸν ἐγκατακλείσας σεπτῷ, λέγω δὴ Ἀντίπα τοῦ θείου, πλησίον ὑπάρχοντι τοῦ ἁγίου Μωκίου, τὰς ἐκείνου σπουδαιότερον ἀρετὰς παρεζήλου· ἃ γὰρ εἶχεν πλεονεκτήματα, ἀσφαλέστερον καθ' ἑαυτὸν ἐβεβαίου, καὶ ἃ μὴ εἶχε προσεπορίζετο προθυμότερον. οὐρανὸς γὰρ ἐκεῖνο τὸ οἰκίδιον ἦν, πάσης γεώδους ἀπεξενωμένον συγχύσεως, μυστικὴ κολυμβήθρα καὶ ταύτη πᾶν τὸ βλάπτον ἐβύθιζον καὶ τὸν ἀγνισμὸν ταῖς ἑαυτῶν ἐποιοῦντο ψυχαῖς· ἀρετῶν παιδευτήριον τὰς αἰσθήσεις ἠνιοχοῦν καὶ τὰ ἄνω μόνα φρονεῖν ἐκπαιδεῦον· ᾧ καίροντες, ἢ βασιλείοις αὐλαῖς ἕτεροι, καὶ ταῖς σκληραγωγίαις καὶ ἀσκητικοῖς καμάτοις ἐπαγαλλόμενοι, ἢ οἱ κατασαρκοῦντες ἑαυτοὺς ἀβρότερον καὶ ταῖς ἀνέσεις θηλυνόμενοι, ἀσωμάτων διέζων βίον καὶ πρὸς τὴν ἀγγελικὴν ἀσαρκίαν παρημιλλῶντο, ἀσιγήτως τοὺς ὕμνους θεῶ ἀναφέροντες, γρηγοροῦντες εὐχαῖς, ἀσιτίαις, καὶ τῇ

τῶν

[p. 6] θείων γραφῶν μελέτη καὶ (ἴν' ἐπιτόμως εἶπω τὰ χρόνοις παρεκταθέντα συκνοῖς) ἐγκαρτεροῦντες καὶ λαμπρυνόμενοι.

6. ἐπεὶ δὲ ἡ χριστόμαχος αἵρεσις πάντας ἐκύκα καὶ συνετάρατε καὶ πολλὴν τοῖς ὀρθοδοξοῦσιν ἐνεποίει τὴν κάκωσιν, τοῦ μισοῦντος μᾶλλον θεὸν ἢ φιλοῦντος δυσσεβῶς τὰ βασιλεία χειρίζοντος σκῆπτρα, ἤκόν τινες δεήσεις προσάγοντες τῷ θεῷ πατρὶ Γρηγορίῳ, Ἰωσήφ τὸν μακάριον πρὸς τὴν πρεσβύτιδα Ῥώμην πρέσβιν ἐκπέμψαι τὰ συνέχοντα τῇ ἐκκλησίᾳ σηματοῦντα πάντας δεινά· ἑώρων γὰρ ἅπαντες οἱ ὀρθόδοξοι τὸ τίμιον καὶ εὐκατάστατον τοῦ ἀνδρός καὶ τὸ ἐν λόγοις ἠδὺ καὶ ἰκανὸν πρὸς τὴν ἀποστολὴν ἐδοκίμαζον. ἀλλ' ὁ μὲν εἰσδέξατο τὸ ἐπίταγμα χαίρων, ὡς ἄτε θεοῦ καὶ ψυχωφελὲς τυγχάνον, καὶ τὸν ἐπὶ Ῥώμης ἐστέλλετο πλοῦν· νῆες δ' ἐπιστᾶσαι βαρβαρικαὶ δεσμώτην κατὰ τὴν Κρήτην μετὰ καὶ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ πάντων ἀπέφερον· ὅς τῇ εἰρκτῇ μὲν καὶ τοῖς δεσμοῖς ἐπηγάλλετο, τοὺς ἄλλους δὲ δεσμώτας τοῖς ἀλγεινοῖς καταπίπτοντάς τε καὶ ῥαθυμοῦντας περὶ τὰ θεῖα εὐπροθύμους παρεσκεύαζεν. ἀλλὰ καὶ τινὰ ἐπισκοπικῶ τιμώμενον ἀξιώματι, τῇ φρουρᾷ συνταλαιπωρούμενον κατιδών, ὀρθοδόξοις λόγοις καὶ εἰσηγήσεσι τῆς εἰκονομαχικῆς κακοδοξίας πρὸς τὴν ὑγιᾶ καὶ ὀρθὴν τῆς ἐκκλησίας δόξαν ἐπέστρεψε, καὶ προσέτι τὸν ἀρνεῖσθαι Χριστὸν βία πεπεισμένον

βαρβαρικῆ μάρτυρα ταῖς οἰκείαις ἀπειργάσατο  
παραινέσεσιν· ὃς τοσαύταις ἐπὶ σταυροῦ πληγαῖς  
ἐβλήθη καὶ τετραυμάτισται, ὅσας ἐχώρει τὸ σῶμα.

7. ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐνήργει καὶ ἔπραττεν ὁ μέγας  
Ἰωσήφ, καὶ δέσμιος ὢν· πείθων ἐν λόγοις, διδάσκων  
ἐν ἔργοις καὶ πολλοῖς πρόξενος ἀναδεικνύμενος  
σωτηρίας. βαβαὶ τῆς γνώμης· βαβαὶ τῆς  
φιλοκάλλ<λ>ου ψυχῆς καὶ φιλοχριστοῦ. ἐν φρουρᾷ  
κατησφάλιστο καὶ ἐδίδασκεν· δεσμὰ περιέκειτο καὶ  
τὴν ὀρθοδοξίαν ἐκήρυττεν· ἐστενοχωρεῖτο ταῖς θλίψεσι  
καὶ μάρτυρας προσῆγε θεῷ· ὃς καὶ τὰ τούτου δεσμὰ  
διελύσατο, λύτρα χριστιανοῦς ὑπὲρ αὐτοῦ  
[p. 7] καταθέσθαι διερεθίσας καὶ πρὸς τὰ τῆδε  
ἀνασωσάμενος οὐκ ἀμηνυτὶ οὐδ' ἀπροόπτως, ἀλλὰ  
νυκτερινῶ προαγγέλματι καὶ μηνύματι. ἐπέστη γάρ  
τις αὐτῷ τῆ φρουρᾷ κόσμιος ἀνὴρ τῆ στολῆ,  
ἱεροπρεπῆς τὴν ιδέαν, καὶ νῦν ἤκειν ἐκ Μύρων εἰπών,  
(ἴστε δὲ πάντες ὅστις οὗτος) «δέξαι ταύτην τὴν  
κεφαλίδα» διεκελεύσατο. ὁ δὲ χερσὶ λαβὼν ὁμοῦ τε  
ἀνεγίνωσκε καὶ ἔψαλλε· «τάχυνον ὁ οἰκτίρμων καὶ  
σπεῦσον ὡς ἐλεήμων εἰς τὴν βοήθειαν ἡμῶν, ὅτι  
δύνασαι βουλόμενος.» καὶ τὸ ἀδόμενον ἔργον πρῶϊας  
παραδοξότατον γέγονεν.

8. ἐν τούτοις τοῦ τῆς αἵρέσεως προμάχου, Θεοφίλου  
λέγω τοῦ ἀνακτος, καὶ τῆς βασιλείου τιμῆς καὶ τῆς  
αὐτῆς ζωῆς ἐνδίκως ἐκπεπτωκότος, ἡ νύμφη Χριστοῦ

ἐκκλησία, τῶν τιμίων καὶ ἱερῶν καὶ σεπτῶν εἰκονισμάτων ἀπέειλε τὴν εὐπρέπειαν, πάντων τῶν ὀρθοδοξούντων ἀποθεμένων τὴν σκυθρωπότητα καὶ τὸ εὐχαρι καὶ φαιδρὸν τῇ ἄνωθεν ἀντιδεξαμένων ἐπικουρία· οὕτω γὰρ οἶδεν αἰεὶ νικᾶν ἢ εὐσέβεια καὶ ἡ τῆς ἀληθείας ἰσχὺς καταπαλαίειν τοὺς ἐναντίους. τότε δὴ καὶ ὁ πανόλβιος Ἰωσήφ τῆς αἰχμαλωσίας παρών, τῇ μὲν ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς πλήθεσι συγχορευῶν ἐφήδετο, τῇ στερήσει δὲ καὶ ἀπουσίᾳ τοῦ ποιμένος τε καὶ διδασκάλου Γρηγορίου ἡσχαλλέ τε καὶ ἀπωδύρετο· οὗτος γὰρ παρῆν καὶ ὁ ἐκπέμψας ἀπῆν· ὄχετο γὰρ ὁ μέγας Γρηγόριος πρὸς τὸν πλάσαντα τῶν πόνων θεριῶν τὸ γεώργιον. ἀλλ' οὖν γε τῇ προτεραίᾳ διαγωγῇ ἀποκαταστάς καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ προσπτυζάμενος σκῆνος, θαυμάτων παντοδαπαῖς χάρισιν ἀπαστράπτον, προσκαρτερεῖ μὲν τῷ τόπῳ τῆς αὐτῆς φιλοσόφου παλαιστρας ἐγκεκλεισμένος ἐχόμενος καὶ συμμεριστὴν τῶν πόνων Ἰωάννην ἔχων τὸν τοῦ θείου Γρηγορίου μαθητὴν τε καὶ μιμητὴν.

9. ἀπανίσταται δὲ μετὰ χρόνους συχνοὺς τῶν ἐκεῖθεν καὶ τῷ τοῦ μεγάλου Ἰωάννου σηκῶ, ᾧ τῶν λόγων ἢ χάρις καὶ χύσις Χρυσόστομον ἐπωνυμίαν παρέσχετο, τῇ καθ' ἡμᾶς γειννιῶντι μονῇ, τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου πρὸς θεὸν ἐκδημήσαντος, ἐμφιλοχωρεῖ ἐπὶ ἔτη πέντε. ἤδη δὲ πλειόνων μοναζόντων τῷ τιμίῳ [p. 8] καὶ ἱερωτάτῳ Ἰωσήφ συρρευσάντων διὰ τὴν καλλίστην καὶ ἐνάρετον αὐτοῦ βιοτήν, καὶ συνεῖναι τῷ

τόπω μὴ δυναμένων, τὸ καθ' ἡμᾶς τῆς ἀρετῆς ἐν χώρῳ ἐρήμῳ τότε ὄντι καθιδρύσατο φροντιστήριον· ἐν ᾧ τὸ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου ὡς θησαυρὸν ἄσυλον μετατίθησι λείψανον, ναὶ δὴ καὶ Ἰωάννου τοῦ ἀξιεπαίνου ὑπὸ τῷ ἐπίπροσθεν ἐδάφει τῆς τοῦ ὁσίου Γρηγορίου θήκης ἐγκατακρύπτει τὸ σκῆνος, τὸν ἐπ' αὐτοῖς πόθον καὶ μετὰ πότμον δεικνὺς ἀειθαλῆ τε καὶ ἄσβεστον. ἐπεὶ δὲ πάλαι τοῖς Θεσσαλικοῖς ἐνδιατρίβων ὀρίοις ὁ θαυμαστὸς Ἰωσήφ πρὸς ἀνδρὸς ὀσιωτάτου καὶ ὑψηλοῦ τὰ θεῖα ἱερώτατον λείψανον τοῦ μεγάλου ἀποστόλου Βαρθολομαίου λαβών, εἶχε ξενίζουσαν εὐωδίαν καὶ θαυμάτων αἴγλην ἐναπαστράπτων, ναὸν τε τούτῳ σὺν τῷ κλεινῷ Γρηγορίῳ τῇ ἰδίᾳ ποιμνῇ συνανεδείματο, ἐν φροντίδι πλείονι καθεστήκει καὶ μελωδήμασι τὰς αὐτῶν πανηγύρεις κοσμεῖν· ὃς ἐν τούτοις μήπω λίαν θαρρῶν, μήτ' ἄλλον ἔχων τὸν προθυμούμενον, τῷ τοῦ ἀποστόλου θείῳ περιφύς λειψάνῳ σὺν δάκρυσιν καὶ στεναγμῷ ἡσίου τοῦ ἐπιθυμουμένου τυχεῖν· οὗ γε δὴ καὶ θᾶπτον ἠύμοίρησε καὶ τοῦ ἐλπισθέντος οὐ διαπέπτωκεν. ὁρᾷ γὰρ νύκτωρ, ὡσπερ καθ' ὕπαρ, πρὸ τῆς τοῦ ὁσίου μνήμης Γρηγορίου ἄνδρα τινὰ φοβερὸν ἐν ἀποστολικῷ σχήματι τῷ ναῷ τῆς μονῆς πρὸς ταῖς πυλίσιν τοῦ βήματος καὶ τοῦτον εἰς ἑαυτὸν ἐκκαλούμενον, ὃς ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τραπέζης ἀράμενος εὐαγγέλιον καὶ τοῖς τοῦ ὁσίου Ἰωσήφ στέρνοις ἐπιθεῖς καὶ εὐλογήσας ἀπέλυσεν. ἐφ' οἷς συντάττειν παραυτικά ὁ μεγαλόφρων Ἰωσήφ ἀπαρξάμενος τὰ

ἐφύμνια εἰς πέρας ῥᾶστα ταῦτα προήνεγκεν· ἃ γε δὴ τοῖς περὶ ταῦτα τότε δείξας λογίοις ἔγνω κραταιότερον τῶν πονηθέντων τὸ ἀπλημμέλητον.

10. αὕτη τοίνυν ἡ ἀπαρχὴ τοῦ θεοῦ χαρίσματος τούτῳ, τῆς ἀποστολικῆς εὐλογίας τὸ πρωτόλειον, εἰς ψυχὴν ἀγαθὴν ὡς εἰς χώραν εὐγείων καταβεβλημένον καὶ καρποφορῆσαν ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα. ἐντεῦθεν λοιπὸν τοῖς θεοῦ φίλοις τὰς ἀσματικὰς συνέταττε μελωδίας, ἀποστόλων χοροῖς, προφητῶν δῆμοις, μαρτύρων

[p. 9] πλήθει, ἀσκητῶν ἀγέλαις, ἀσκουσῶν χοροστασίαις, πρὸς τούτοις ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ ἀναριθμήτοις ἀγίοις τὰ πρὸς τὸν φιλόανθρωπον θεὸν ἱκετήρια, πᾶσαν κατάνυξιν καὶ θυμηδίαν ἐμποιοῦντα, τὰ τε πάθη τοῦ δεσπότη καὶ τὴν ἐπὶ θεοῦ σταυροῦ ἀνάρτησιν, τὰς πρὸς τὴν πάναγον θεομήτορα δυσωπήσεις τε καὶ ἐξιλεώσεις. ὦ, πῶς εἶπω, ἀγαπητοί, ὅσας λιβάδας ἐξ ὀμμάτων κατέχευε δακρῦων μεθ' ὅσης δὲ τῆς εὐκολίας, μεθ' ὅσης τῆς εὐφραδείας καὶ ταχυτήτος ἀπονητὶ καὶ ἀμελειήτως, ὅσα ἐμὲ γινώσκειν οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ τὸ διήγημα. τὸ δ' ἐλευθέριον ἐν τούτοις, τὸ εὐκρινές, τὸ εὐρυθμον καὶ βίας ἐκτός, αὐτὰ τὰ πονηθέντα παρ' αὐτοῦ διελέγχει σαφέστατα. τὸ δ' ἐξ αὐτῶν ὠφέλιμον τίς οὐ καθ' ἡμέραν πλουτεῖ τίς ὑποψάλλον καὶ ἀκουτιζόμενος οὐ πρὸς κατάνυξιν πρόσεισι καὶ γόνυ κλίνων οὐ τὰ στέρνα βάλλει πυγμαῖς οὕτως ἐν ταῖς πάντων γλώσσαις μακαρίζεται

Ἰωσήφ, ἐν πάσαις Ἐκκλησίαις ἀποθειάζεται, ἐν ἅπασιν ἄδεται καὶ μεγαλύνεται· τὴν γὰρ οἰκείαν γλῶσσαν πᾶσι δεδανεικῶς καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀναθεὶς τὰ ἑκάστου παρολισθήματα, πείθει πάντας ἐξαγορεύειν τὰ ἑαυτῶν πλημμελήματα.

11. τοιαῦτα τὰ ἐκείνου γεώργια· τοιαῦτα τὰ κατορθώματα, ὧν πλήρη ἐξ αὐτῶν τὰ τῆς οἰκουμένης πληρώματα, ὡς λέγειν καὶ περὶ αὐτοῦ, καθὰ δὴ καὶ περὶ τῶν τοῦ σωτῆρος μαθητῶν ἦεις πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ἢ ἢ τῶν ἀσμάτων ποικίλη μεγαλοπρέπεια. οὗτοι μὲν οὖν κροτοῦσι ταῦτα· ἄλλοι δὲ τῶν ἀρετῶν τὸν ἔσμον, τὸ πρᾶον, τὸ ἄδολον, τὸ ἀπόνηρον, τὸ ἀμνησίκακον, τὸ ἀόργητον· οἱ ἐν συμφοραῖς τὴν παράκλησιν· οἱ πενόμενοι τὸν τροφέα· οἱ ἐπιξενούμενοι τὸν φιλόξενον, οἷς τοσοῦτον τὰ τῆς χρείας ἐπήρκει, ὡς πατρίδα τὴν ἐπὶ ξένης ἠγεῖσθαι διατριβὴν μόνη κλήσει διαλλάττουσαν τῆς ἐνεγκαμένης· οἱ τοῦ βίου τὸν πρὸς θεὸν ὁδηγόν· τέκνα γὰρ γονέων ταῖς πνευματικαῖς ἐπιφοδαῖς ἀφέλκων, τὸ τῆς ἀγνείας ἐπειθεν ἀσπάζεσθαι τίμιον καὶ τῆς χαμερποῦς τύρβης καὶ [p. 10] πολυόχλου τὸν ἀκύμονα ποθεῖν βίον. διὰ τοῦτο καὶ στόμα θεοῦ ἐχρημάτισε κατὰ τὸ τοῦ προφήτου ῥητόν ἐκ προσώπου τοῦ σοφίσαντος φάσκοντος· Ἡὸ ἐξάγων τίμιον ἐξ ἀναξίου στόμα μου ἔσται. Ἡ μεθ' ὧν κάμει τὸν ἐλάχιστον πατρικῶν

ἀγκαλῶν ἀφαρπάσας, μᾶλλον δὲ τῆς πολυταράχου βιοτῆς ἀπαλλοτριώσας, θεῷ τῷ πάντων ποιητῆ καὶ δεσπότη τῆ τῶν τριχῶν ἀποκάρσει προσφκειώσατο· ᾧ τὰ χαριστήρια συντιθεῖς καὶ αἰ πλέον τῶν ἄλλων προσφωνῶν οὐκ ἐλλείπω.

12. ταύτη τοιγαροῦν τῆ καλλίστη καὶ ἐναρέτῳ πολιτεία, ἣτοι τῷ κύκλῳ τῶν ἀρετῶν, Ἰωσήφ τὸν αἰδίμον στεφανούμενον ὁ βάσκανος καὶ τῶν δικαίων ἐχθρὸς καθορῶν, κατ' αὐτοῦ πειρασμοὺς ἀνερρίπισε καὶ πρό γε τούτου τῆ τοῦ θεοῦ ἐκκλησία σκανδάλων ἀφορμᾶς ἐτεκτήνατο, λέγω δὴ τὰ περὶ τοῦ καίσαρος Βάρδα λαληθέντα τε καὶ πραχθέντα, ἵνα συντόμως εἶπω. ὅθεν βασιλείῳ χειρὶ καὶ νεύματι μακρὰν ὑπερόριος γίνεται, τούτέστιν ἐν Χερσῶνι τῆ πόλει, ἵνα καὶ τοῦ ἐντεῦθεν τύχη μακαρισμοῦ (ὑπὲρ γὰρ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ὁ κίνδυνος καὶ οἱ ἀγῶνες), ἐν ἣ καρτερῶν ὁ μακαρίτης ἐπὶ ἰκανόν, καὶ κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν ἀδιαλείπτως εὐχαριστῶν, μετὰ τινος χρόνους πρὸς τὸ βασίλειον ἐπανάγεται ἄστυ· ὃν τιμαῖς μείζοσιν ἀναβιβάζειν οἱ ἐπὶ τῶν σκήπτρων καταστάντες ἐλόμενοι διήμαρτον τοῦ σκοποῦ διὰ τὸ φιλήσυχον αὐτὸν εἶναι καὶ ἐνάρετον πάνυ. πλὴν νικῶσιν οἱ βασιλεῖς ταῖς πλείοσιν ἐνστάσεσι καὶ τῶν ἱερῶν καὶ ὑπερτίμων σκευῶν τῆς τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καίπερ ἀποδυσπετοῦντα καὶ ἀνανεύοντα, προχειρίζονται φύλακα, Ἰγνατίου δηλαδὴ τοῦ θείου ἀρχιερέως ὁσίως πατριαρχοῦντος καὶ τὸν θρόνον τῆς

βασιλίδος μεγαλοπόλεως εὐσεβῶς οἰακίζοντος. οὐ μετὰ τὴν πρὸς κύριον ἐκδημίαν καὶ Φῶτιος ὁ αἰμίνηστος πατριάρχης, τὸ τῆς ἐκκλησίας ἀναδεδεγμένος πηδάλιον, τὸν αὐτὸν μακαρίτην Ἰωσήφ ἕστεργέ τε καὶ ἐξεθείαζε καὶ τῶν ἐκείνου καλῶν ἐπαινέτης καθίστατο τῶν ἄλλων ὑψηλότερόν τε εἶναι καὶ ὑπερκείμενον· ὅς τῷ σοφῷ πλουτῶν τὴν ἀγιότητα καὶ

[p. 11] ἀρετὴν ἤδη κρίνειν ὀρθότατα καὶ βίον δοκιμάζειν ὑπὲρ ἅπαντας ἀσφαλέστερον.

13. ἦν μὲν οὖν τοιοῦτος ὁ ἀνὴρ, τοιαῦτα καρποφορῶν καὶ διὰ ταῦτα πᾶσι χρηματίζων ἐπέραστος· ἐποθεῖτο γὰρ τοῖς πολλοῖς, ὡς τοῖς ἀγχιστεύουσιν ἕτεροι· ἠγαπᾶτο καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἐναντίων, εἶποτε τοιοῦτοί τινες ὄφθησαν, πατέρων οὐκ ἔλαττον. καὶ αὐτὸς γὰρ πρὸς πάντας τὸ τῆς ἀγάπης διεφύλαττε τίμιον, τὰ τοῦ Δαβίδ ἀναφθεγγόμενος ῥήματα· Ἠμετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην ἤμην εἰρηνικός. Ἡ τοιούτοις κοσμούμενος ὁ μακάριος Ἰωσήφ καὶ πανταχόσε διαθρυλούμενος, καὶ οἷς προδιεγίνωσκεν ἐπεραστότερος ἦν· ἠνέχθη γὰρ τις αὐτῷ εὐλογηθησόμενος καὶ παρευθὺ μαθητὴς ὠνομάζετο. ἕτερος πρὸς τῶν γεννητόρων σταλείς, ἵν' εὐχὴν λάβοι, καὶ μοναχοῦ κλῆσιν δεδεδεγμένος ἀπήει. ἄλλος φροντίδος ἀξιωθῆναι παρ' αὐτοῦ ἐζητεῖτο καὶ χρόνοις ὀλίγοις τὰ τῆς προρρήσεως προὔβαινε, καὶ ἡ φροντίς ἦν τῷ αἰτουμένῳ ἢ πρὸς κύριον μεταχώρησις.

14. καὶ τίς τὰ τοιαῦτα σθένει λογογραφεῖν, πολλά γε ὄντα καὶ κόρον ταῖς ἀκοαῖς ἀποτίκτοντα τὸ οἰκεῖον δὲ μόνον τοῦ ἀνδρὸς εἰπεῖν ἐξαρκεῖ εἰς τὴν τῆς ἐκείνου ἀρετῆς ἐπίδειξιν καὶ παράστασιν. ἐπόθει τὴν πρὸς τὸν πλάστην ἀνάλυσιν τοῖς αὐτοῦ πεποισθῶς ἀριστεύμασιν, καὶ ταύτην προδιαγνοὺς πολλοῖς μὲν πολλάκις ὑπεδήλου συμβόλοις, ἐνεφάνιζε δὲ κακὸν τούτου ἀριδηλότερον. ὁ τῶν νηστειῶν παρωχῆκει καιρὸς καὶ ἡ τοῦ σωτηρίου πάθους μεγάλη καὶ σεβασμία ἐφεστήκει παρασκευή, ἐν ἣ τὸ γραμματεῖον, ἐφ' ᾧ αἱ πᾶσαι τοῦ ποιμνίου ἀναγεγραμμέναι κτήσεις ὑπῆρχον, ἀράμενος καὶ σὺν τούτῳ κάμει προσλαβὼν τῷ φωτωνύμῳ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεῖ καὶ τὴν κλήσιν ἔχοντι τοῖς ἔργοις ἐπαληθεύουσιν ἐγχειρίζει. οἷς μετὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων καταπλαγεῖς ὑπενόει μὲν μετὰ τῶν λοιπῶν τὸ ἀπόρρητον καὶ ὅπερ ἦν ἀληθὲς ὑπετόπαζεν, ὑπεῖξε δὲ τῇ γνώμῃ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιστυγνάζων καὶ θαμβούμενος. ὡς ἀνθυπονοστήσας τῇ ποιμνῇ εὐθυμος ἦν τῆς τοιαύτης φροντίδος ἀπαλλαγείς· καὶ ὑπονοστήσαντι ἀπῆρκετο παραυτικά καὶ τὰ τῆς [p. 12] νόσου διαφαίνεσθαι προαγγέλματα· τὰ δὲ ἦν ῥῖγος σὺν ὑπεκκάοντι πυρετῷ. ὁ δὲ ὅσιος ἀλγῶν πάνυ ἠὲ χαρίσσει τῷ Θεῷ, καὶ νοσῶν ἐφιλοσόφει τὰ περὶ τῆς διαζεύξεως προθυμότερον· ἐπευλόγει τὰ τέκνα, ἐπηύχετο τοῖς φίλοις, συνετίθει γλώσση τὰ ἐξιτήρια, τοῖς πενθοῦσι ἐπέτιμα σφοδρότερον. πλὴν τοῦ ἀλγεῖν οὐκ ὑφίεντο· τὸ γὰρ αἴτιον κραταιότερον ὀπλισάμενον ἐγγὺς παρεῖναι τὴν τελευτὴν ὑπεσάλπιζεν. οἷς οὕτω

δονούμενός τε καὶ κυμαινόμενος, τοῦ κλινιδίου  
διαναστάς, χερσὶν ἐπιστηριζόμενος τῶν παρόντων, τῶν  
θείων καὶ ζωοποιῶν μετείληφε μυστηρίων τοῦ  
Χριστοῦ, ὑποκλίνων μὲν βραχὺ τι τὴν κεφαλὴν,  
ὑποβάλλων δὲ ἀμυδρά, οἷα εἴθιστο, καὶ βλέμματι καὶ  
σχήματι τὴν πρὸς θεὸν εὐχαριστίαν ἀναπέμπειν  
ὑποδηλῶν. εἶθ' οὕτως ἀναπεσὼν ἐπὶ τοῦ κλινιδίου,  
ἐβδόμης ἀπὸ τῆς κατακλίσεως ἀνυομένης ἡμέρας, τὴν  
ἀγίαν καὶ μακαρίαν ψυχὴν θεῷ τῷ πλάσῃ πάντων  
παρέθετο μηνὶ ἀπριλλίῳ τρίτῃ.

15. τότε θρῆνος ἄμετρος καὶ κωκυτὸς παρὰ τε τῶν  
μοναστῶν καὶ μιγάδων καὶ τῆς ἄλλης πληθύος  
(πολλοὶ γὰρ παρήσαν τῶν ἐπ' ἀξιώμασι καὶ τῶν  
ἀρχιερατικαῖς κοσμουμένων τιμαῖς) ἀνερρήγνυτο· καὶ  
οἱ μὲν «ἀπῆρεν» ἔλεγον «τῶν ἐντεῦθεν τῆς ἐκκλησίας ἢ  
κελιδῶν. σεσίγηκεν ἢ ἀσματόφθεγκτος γλῶσσα,» οἱ δὲ  
«ἀπέστη ὁ τῶν λιμωπτόντων τροφεύς, τῶν ὀρφανῶν ὁ  
πατήρ, τῶν πενθούντων τὸ παραμύθιον.» καὶ τῆς  
φήμης ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν διαδοθείσης,  
συνέρρευσαν πλείονες, οἱ μὲν ποθοῦντες ἰδεῖν καὶ  
προσπύξασθαι, οἱ δὲ προσάψασθαι καὶ χάριτος  
μετασχεῖν, καὶ τοσοῦτοι, ὥς μὴ δύνασθαι τούτους τὴν  
αὐλαίαν θέσιν τοῦ τόπου χωρεῖν. τοῦτό σοι τοῦ βίου  
πέρας, θαυμάσιε· τοῦτό σε πρὸς θεὸν διεπέμψατο ἐν  
πολιᾷ αἰδεσίμῳ καὶ χρόνῳ, ὃν ὄρον τῆς ἀνθρωπίνης  
ζωῆς ὁ μέγας οἶδε Δαβίδ, ἧτὰ ἔτη ἡμῶν ἐβδομήκοντα ἢ  
ἐν ψαλμοῖς μελωδῶν. ἐντεῦθεν τῆς εἰωθυίας

ψαλμωδίας ἐπιτελεσθείσης, τῷ διευτρεπισμένῳ τάφῳ ὁ τοσοῦτος ἀνὴρ κατατίθεται καὶ τῆς ἐν γῆ παροικίας τὴν ἐκεῖθεν ἀντικαταλλάττεται λῆξιν, δι' ἣν οἱ ἀγῶνες, δι' ἣν τῆς ἀσκητικῆς διαγωγῆς οἱ πόνοι καὶ [p. 13] πρὸς ἣν ἀφορῶν μέχρι γήρωσ καὶ πρεσβείου καρτερῶν οὐκ ἐπώκλασεν. ἀλλ' εἰ καὶ τῷ τῆς φύσεως ἐπειθάρχησε νόμῳ, καὶ τεθαμμένος ἐξάδεται πανταχοῦ καὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἀπάσαις ὁ μέγας ἐκβεβόηται Ἰωσήφ, τὸ ἄκακον ἐσχηκὸς τοῦ Ἰώβ, τὸ ἄπλαστον Ἰακώβ, τὸ σῶφρον τοῦ Ἰωσήφ, τὸ πρᾶον Δαβὶδ καὶ τῶν ἱερῶν πατέρων τὴν ἀσκησιν· οἷς καὶ συμμακαρίζεται καὶ συγκατασκηνοῖ ἐν αἰδίῳ εὐφροσύνη τε καὶ χαρᾶ· τοῖς γὰρ ἀγῶσιν ἰσοστατεῖ καὶ τὰ ἔπαθλα.

16. ταῦτά σοι, ὃ πατέρων ἄριστε, ἐκ πλειόνων ὀλίγα διαγράφω τε καὶ ὑποφωνῶ, ὃν τῆς σῆς ποιίμνης, εἰ καὶ παρ' ἀξίαν, ἄρχειν προείλου· ὃν ποιμένα κατέστησας, μηδ' ὡς χρεῶν πρόβατον χρηματίζοντα· ὃν νόσῳ τρυχόμενον ἐννοῶν χαίρεις, ὡς ἔοικε, καθὼς μοι φανεῖς φαιδρὸν ἐμφαίνων τὸ πρόσωπον, κατηφιῶντι καὶ δυσχεραίνοντι, διεσήμανας. πλὴν πρὸς τὴν σὴν φαιδρότητα τὸ συγγνὸν ἡμῶν μετερρῦθμισας καὶ χαίρω παιδαγωγίαν ἔχων ψυχωφελῆ τὴν τοῦ σώματος πάρεσιν, ὡς μὴ χώραν ἔχειν τὰς τῶν παθῶν ἐμβολὰς καθ' ἡμῶν ἐπισκῆπτειν καὶ πρὸς τὰ τῆς ἀμαρτίας συνωθεῖν βάραθρα· κρείττων γὰρ πληγὴ σώματος ἢ ψυχῆς κάκωσις, καὶ τραύματα τιτρώσκοντα σώματα

ὄνησιφόρα, ἢ εὐδαιμονία ψυχὴν θανατοῦσα καὶ ἀπολλύουσα. ἀλλὰ στήσον κἂν μετρίως γούν τὸ τοῦ πάθους δεινόν, ἢ πείσον καρτερεῖν γενναιότερον, τῇ τε σῆ ποιμνῇ ἄνωθεν ἐπικούρει, θεόληπτε, καὶ τὰ τέκνα τὰ τε νῦν ὄντα τὰ τε ἐσόμενα ἠνιόχει καὶ φρούρει δεξιῶς τε καὶ συμφερόντως καὶ πρὸς τὰς ἐκεῖθεν καὶ νῦν, καθὰ καὶ πρότερον, καθοδήγει μονάς, πλέον ἄρτισοι συμπαρομαρτοῦντος τοῦ δύνασθαι, θεῶ ἐγγίζων τρανότερον, τῷ μόνῳ φιλαγάθῳ καὶ πανοικτίρμονι καὶ πᾶσι τὴν ὑπεράπειρον καταβαλλομένῳ πρόνοιαν καὶ κηδεμονίαν. καὶ τόνδε τὸν τοῦ λόγου πόνον εὐμενῶς προσηκάμενος τὴν ἐκεῖθεν ἀντίδος ἡμῖν σωτηρίαν, εἰ καὶ παρ' ἀξίαν πρὸς ἡμῶν ἐσχεδιάσται, οἷς καὶ λόγος οὐκ εὐφωτος καὶ σύνεσις οὐκ ἐπαινουμένη· ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς παρ' ἡμῶν αἰτουμένοις συμπαράλαβε [p. 14] μετὰ σεαυτοῦ καὶ τῶν ἁγίων ἀπάντων τοὺς δήμους, οὓς πολλάκις ὕμνησας, οὓς ἐδόξασας, οὓς ὑποχρέους ταῖς εὐφημίαις κατέστησας, ἄδων αὐτοῖς τὰ ἐφύμνια, συγχορεύων ταῖς πανηγύρεσιν, μεγαλύνων ταῖς εὐφημίαις, ἵνα καὶ ἡ πρεσβεία ἐναργεστέρα καὶ ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ δαψιλέστερα ᾖ.

17. τὰ δ' ἄλλα ἄλλοι λεγέτωσαν, τοῦτέστιν τὴν τῆς θήκης εὐωδίαν ἐκπεμπομένην, τῶν πολυειδῶν ἀλγημάτων τὰς θεραπείας, τὴν τοῦ ψύχους καὶ θερμοῦ πλεονεξίαν πρὸς τὴν τῆς ἰσότητος εὐταξίαν, τὴν τῶν συμφορῶν τῶν ἐπερχομένων ἀπαλλαγὴν, τὴν τῶν λυπούντων πρὸς εὐθυμίαν μεταβολὴν· τοιαῦτα

γὰρ τὰ τῆς ἀρετῆς βραβεῖα, ἔνθεν μὲν παρεχόμενα τοῖς ἀξίοις, ἐκεῖθεν δὲ μείζω καὶ ὑπερφυῆ παρὰ τοῦ πάντων σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ ἀνταποδιδόμενα.

18. ἀλλ', ὃ ὁσίων ἀγλάϊσμα καὶ δικαίων ἐγκαλλώπισμα, ὃ Χριστιανῶν χαριέστατον σεμνολόγημα καὶ τῆς ἡμετέρας φύσεως εὐγενέστατον βλάστημα, ὃ τῶν ἀπ' αἰῶνος πάντων ἀγίων συμμετοχε καὶ σύσκηνε καὶ συνόμιλε, ὃ τῆς Ἐκκλησίας εὐοσμότερον ἄρωμα καὶ τῆς πίστεως ἀκράδαντον ἔρεισμα καὶ στερέωμα, ἡ τῶν καταπονουμένων ἐτοιμὴ παράκλησις καὶ τῶν λυπουμενῶν θυμηρέστατον παρηγόρημα, ἡ τῶν νοσοῦντων ἢ καχεκτούντων εὐεξία καὶ ἄκεσις, τῶν ὀδυνωμένων θεόσδοτον ψυχαγώγημα, τῶν ποικίλαις καμνόντων καὶ παντοδαπαῖς περιστάσεσι προασπιστὴς καὶ προστάτης θερμότητος, πρόστηθι πάντων ἡμῶν πρὸς τὸν δεσπότην Χριστόν· τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ εἰρηνεύειν, ἐκ μέσου πάντα τὰ σκάνδαλα ποιῆσαι δεήθητι· τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τῶν χριστιανῶν μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀκράδαντον ταῖς σαῖς πρὸς τὸν δεσπότην λιταῖς καὶ ἀνεπιβούλευτον διατήρησον, ὅπως δόξαν ἀναπέμπωμεν αὐτῷ καὶ τιμὴν καὶ προσκύνησιν παρὰ πᾶσαν ἡμῶν τὴν ἐνθάδε ζωὴν καὶ τὴν ἐκεῖσε μετὰ σοῦ καὶ πάντων τῶν ἀξίως εὐαρεστησάντων αὐτῷ σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.